

SZERKESZTŐSEG: BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 798. KÉZIRATOKAT NEM KULDNUNK VISSZA. CSAK BÉRMINTÉSLEVELEKÉRTFOGADUNK EL.

EGYETÉRTÉS

FENYŐ SÁNDOR

EÖTVÖS KÁROLY

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 798. HIRDETESEK ÉS NYILVÁNTARTÁS VALÓ KÖZLEMÉNYEKÉRT FELVESZÁRMAZÓHIVATAL.

Mai számunk főbb közleményei: Vezércikk: Bátoros Irta: Holtsy P. A. A reparáció. Válasz a hadiparancsra. (A függetlenségi párt értekezlete.)

jobbik eszközöket vennék elő. Ők lennének rajta elsősorban, hogy a parlament béke minél hamarabb s minél alaposabban helyre álljon.

gesztelni és hogy a megengesztelésnek roppant nagy ára lesz. És ha behozhat is azt az abszolútizmust, melylyel most a rossz gyerekeket ijeszgetik: volna azért ujjongás és adó?

jon kedvében a legfőbb hadur. Mellékes dolog az, hogy csak osztrák generális tanácsolhat olyat, hogy sértések meg Magyarország Auszriára kedvéért és értelmes ember ilyen sose tanácsolhatott volna az uralkodónak.

Hangsúlyozzuk azonban, hogy a felirati formát illető megállapodás csak a hadiparancsra vonatkozik, de a nemzeti követelések vonatkozásában a párt fenntartja azt, hogy a képviselőház határozat alakjában nyilatkozhassék.

Bátoroság! Nehezen tudom megérteni, hogy a legutóbbi napok alatt aggodalmaskodnak a haza sorsa fölött az emberek.

Hogy idáig menjen a szabadelvű párt felbuzdulása, — daczára a nagy mellküldészetének, melynek tanúi vagyunk — én ugyan nem nagyon hiszem. De hát az se lesz nagy baj, ha a mameluk urak legnagyobb része ismét megújuláshozkodik.

A katonaköröknek — belefoglalva Becket és a hasonszörűek egész csapatát — van annyi magokhoz való eszök, hogy ilyesmivel legföljebb kísérletezni próbálnak még, de még a kísérletig se mennek el.

Mindez mellékes. De súlyos felelőséggel tartozik a kormány azért, hogy nem tudja megakadályozni az osztrák kormányt és utóbb az osztrák tartománygyűléseknek a magyar nemzeti követelések kérdésébe, tehát egy tisztán és kizáróan magyar és semmi képpen sem közös kérdésbe való beavatkozását.

Az értekezlet délután fél négy órákor kezdődött. Jelen voltak: Kossuth Ferenc, Kubik Béla, Tóth János, Madarász Imre, Farkas Balázs, Szatmári Mór, Kelemen Béla, Kalossy József, Brázay Kálmán, Papp Elek, Polónyi Géza, Kacsóviks Géza, Kálly Leopold, Papp Zoltán, Egri Béla, Olaj Lajos, Andrey Gyula, Babó Mihály, Pósgay Miklós, Bodó Vilmos, Hentaller Lajos, Nessi Pál, Sebess Dénes, Raktósi Viktor, Bakó József, Komjathy Béla, Vissonti Soma, Polczner Jenő, Just Gyula, Malatinszky György, Hilbert Károly, Barta Ferenc, Fay István, Benes László, Bedőházy János, Vertán Endre, Bakonyi Samu, Chernel Gyula, Lukács Gyula, Balogh Mihály, Mezőssy Béla, Gáál Sándor, Barabás Béla, Ligó Ferenc, Matics Simon, Fichter Győző, Barta Odán, Putnoky Mór, Reich Aladár, Leszkay Gyula, Lengyel Zoltán, Koller Tivadar, Ráth Endre, Sturmán György, Krasznay Ferenc, Gabányi Miklós, Rákay László, Hegedűs Károly, Beniczky Árpád, Kapotsfay Jenő, Szalay László.

A helyzet kulcsa a függetlenségi pártnál van. Ha az megállja a harcot ezután is, nincs más mód, mint hogy engedjenek. Még pedig annyit kell engedniük, amennyivel a nemzet nagy zöme beéri. Mert a függetlenségi párt is csak addig viheti sikerrel a küzdelmet, amíg háta mögött érzi a nemzet zömét.

Ha nincs engedmény, nincs ujjongás. Ujvegig segíthetnek még valahogy a bajon, s bentartják a három évet kiszolgált legénységet. De ez is olyan orvosság, a mely talán rosszabb, mint maga a betegség. Mi lesz azonban akkor, ha ujvegre se lesznek meg az ujjongások? Itt már teljesen felmondja szolgálatot a katonai tudomány.

A reparáció. Irást nem ad a császár, — pardon! — az „allerhöchster Kriegsherr“, hanem előszóval fog nyilatkozni gróf Khuen-Hédervary Károly Magyarországnak örökös lemondott miniszterének. Hogy miért választották Bécsben ezt a formát? Talán azért, hogy tulságosan el ne bízakodjék ez a silány magyar népzörs. Talán azért, mert az osztrák generális urak is tudják a latin példaszót, hogy: verba volant, scripta manent. De mindegy. Ha úgy találják Bécsben, hogy a Budapesti Közlöny első hasábjá tulságos nagy megiszteltetés lenne a magyarnak, hát elfogadjuk a miniszterelnök beszédét is.

Mindez mellékes. De súlyos felelőséggel tartozik a kormány azért, hogy nem tudja megakadályozni az osztrák kormányt és utóbb az osztrák tartománygyűléseknek a magyar nemzeti követelések kérdésébe, tehát egy tisztán és kizáróan magyar és semmi képpen sem közös kérdésbe való beavatkozását.

Kossuth Ferenc elnök megnyitván az ülést, a jegyzőkönyv vezetésére Nessi Pált kéri föl; ezután arra kéri az egygyűléteket, hogy mivel a mai értekezletnek oly rendkívüli fontossága a föltörvény, a szokástól eltérően a kisebb jelentőségű kérdések az ülés végén intéztessek el. Majd így folytatja.

Ilyen fajta ostobaság a Chlopyban kell napirancs is. Hogy kinek a műve, ki tanácsolta ő felségének, remélhetőleg ki fog tűnni, ami annál fogva is kívánatos, hogy felelősségre lehessen vonni az illetőt. Mert a király minden tettéért viselnie kell valakinek a felelősséget, s nem szabad megengedni, hogy a korona viselőjére háramoljon ez a felelősség akár a parlament, akár a beszélő, vagy hallgató közület előtt. De akárki volt is annak a szerzője egész, más eredményt ért el, mint aminőt akart. Felriasztotta a magyar közvéleményt, oly annyira felriasztotta, hogy megmozdult bele még az a lomha tömeg is, mely a közvélemény hullámzásai iránt szinte az érzékellenesség fogékonytalan: a szabadelvű párt.

Ha nincs engedmény, nincs ujjongás. Ujvegig segíthetnek még valahogy a bajon, s bentartják a három évet kiszolgált legénységet. De ez is olyan orvosság, a mely talán rosszabb, mint maga a betegség. Mi lesz azonban akkor, ha ujvegre se lesznek meg az ujjongások? Itt már teljesen felmondja szolgálatot a katonai tudomány.

Ha nincs engedmény, nincs ujjongás. Ujvegig segíthetnek még valahogy a bajon, s bentartják a három évet kiszolgált legénységet. De ez is olyan orvosság, a mely talán rosszabb, mint maga a betegség. Mi lesz azonban akkor, ha ujvegre se lesznek meg az ujjongások? Itt már teljesen felmondja szolgálatot a katonai tudomány.

Ma csak ezeket kell elmondani az ígért reparációról. Amely hogy a reparáció lesz-e, vagy e nemzetnek újabb felingerlése: csak az Isten tudja!

T. Pártértekezlet! A párt összehívta az országgyűlést, melynek ülése esztörtökön, e hó 24-én lesz. A párt ezúttal az hogy a ugynevezett legfelsőbb haduri parancs, melylyel a törvény nyílt rendelkezése megkerültetett és megsértetett, a nemzeti szuverenitás által megbírálandó legyen és hogy kiköszörülje a nemzet azt a csorbát, melyet a megdöbbentő tény az alkotmányon, az ország törvényein és törvényes jogain ütött.

A szabadelvű pártnak ez a felbuzdulása egyszerre megváltoztathatja a helyzetet, s előtérbe tolthatja a nemzeti követelések megvalósításának teljességét. Ha van ebben a pártban egy kis bátoroság, falhoz szoríthatja az egész katonai pártot. Nem kell hozzá egyéb, csak a magyar pénzügyminiszterrel kell megérteni, hogy azokra a kiadásokra nem fogja megkapni a felmentvényt, melyeket közösgyűjti, különösen hadügyi czélokra folyósít. A pénzügyminiszter ma a saját szakállára gazdálkodik az ország vagyonával. Egyetlen megnyugvást az adhat neki, hogy e miatt megkapja az utólagos jóváhagyást az országgyűléstől, mihelyt a rendes tanácskozások ideje megérkezt. S meg is kell kapnia ezt a jóváhagyást és felmentvényt mindazokra a kiadásokra nézve, melyeket az ország belső szükségleteinek fedezésére, (hivatalnokok fizetése, államadóságok kamatai stb.) szükségesek. De ha értésére adná a szabadelvű párt, hogy törvényenküli gazdálkodásának csak ehhez a részéhez fogja megadni a szankeziót, s nem fogja megadni a közös pénzügyminiszterium részére átutalt összegekre, s különösen a katonai kiadásokra: úgy nincs az a pénzügyminiszter, akár Lukács Lászlónak hívják, akár másnak, aki e czímen egy fillért is merne folyósítani.

Atól pedig bolondság tartani, hogy így lesz, vagy amugy lesz. Hogy feloszlatják az országgyűlést s nem hívják azután össze. Hogy behozzák az abszolútizmust s más ilyenek. Hibának tartom, hogy az ilyesmiket komoly alakban egyáltalában előhívták. S csak azért szólók hozzá, mert már előhívták, s minduntalan beszélnek róla.

De ennek a kijelentésnek aztán a király saját kijelentésének kell lennie, a mely mellett a miniszterelnök személye csak ugyanolyan szerepet játszik, mint az irások királyi kijelentések mellett a miniszteri ellenjegyzés. A király kijelentését csak a királyi kijelentése magyarázhatja jóra. A nemzet csak ezt fogadhatja el. A nemzet csak ezt tekintheti reparációnak. És a miniszteri felelősség csak ott kezdődik, ha a királyi kijelentés tartalma, a melyet a miniszterelnök quasi előszóval ellenjegyzett, nem találhatók kielégítőnek.

Mindez mellékes. De súlyos felelőséggel tartozik a kormány azért, hogy nem tudja megakadályozni az osztrák kormányt és utóbb az osztrák tartománygyűléseknek a magyar nemzeti követelések kérdésébe, tehát egy tisztán és kizáróan magyar és semmi képpen sem közös kérdésbe való beavatkozását.

Indokolni fogjuk az országgyűlés összehívását azzal, hogy szüksége van megvitatni a hadiparancs törvényellenes ténylet, továbbá ettől elkülönítve a közös hadügyi kormány rendeletét, melylyel a három évet kiszolgált katonák a szolgálathoz visszatartatnak, a mit szinte teljes erőnkkel elítélünk.

S amint ez bekövetkeznék, a katonák urak lennének az elsők, akik a

Imár tisztázva van, hogy a hadiparancsossal elkövetett afrontnak azért kellett megessnie rajtuk, hogy Ausztriának jár-

Imár tisztázva van, hogy a hadiparancsossal elkövetett afrontnak azért kellett megessnie rajtuk, hogy Ausztriának jár-

Imár tisztázva van, hogy a hadiparancsossal elkövetett afrontnak azért kellett megessnie rajtuk, hogy Ausztriának jár-

Imár tisztázva van, hogy a hadiparancsossal elkövetett afrontnak azért kellett megessnie rajtuk, hogy Ausztriának jár-

hellen védelmére követelje össze az egész nemzetet.

Ha ezt helyesli a párt, nevezze meg szónokát, a ki a Ház összehívását indokolni fogja.

Hosszantartó zajos helyeslés és eljövés kísérte az elnök elhangzott szavát. — Egyhangúlag eljövés közt Kossuth Ferencet kérte föl az értekezlet arra, hogy a képviselőház esztendői ülésén a képviselőház összehívását megkövetelje.

Kossuth Ferenc: Az értekezlet tehát egyhangúlag elfogadja az imént elhangzott indoklást.

Hentaller Lajos: Elfogadja-e a többség ezt?

Kossuth Ferenc: Ha nem fogadja el, akkor is kötelességünk nekünk megkövetelni a Ház összehívását. De nem teheti föl a szabadelvű pártot, hogy nem engedje a nemzeti jogokat és alkotmányt megvédeni. Ha ezt nem akarja és nem teszi: az a korona előtt is, a nemzet előtt is viselkedés a felelősség. (Helyeslés.)

Dyjháza megnyitását!

Komjáthy Béla: Helyesli azt, amit az elnök mondott, de kéri a pártot, hogy ezáltal csak elvi álláspontot foglaljon el. Az eljárás mikéntjéről most még ne beszéljünk és ne határozzunk. Az helyes, hogy az alkotmányellenes tény ellen fellépünk és állást foglalkozunk; de azt, hogy melyen legyen az eljárásunk, ne most döntjük el. Itt vissza a párt az alkotmányterest, de hogy miképpen eszközözzék, azt csak akkor határozzuk el, amikor már a viszonyok teljesen kifejtették a tudni fogjuk, hogy mit kell tennünk. Az egyhangúságot kell léteztetni az egész képviselőháza névére, ha ez lehetséges. Mert egyhangú állásfoglalás adhat a felelősnek olyan súlyt, hogy abban az egész ország közéletében jussón kifejezesse.

Polonyi Géza Komjáthyval szemben az elnöki indítványt elfogadását kéri. Ennek csak egy passzusában van kifogás. Mi elvárjuk ugyan a többségtől, hogy a mi álláspontunkhoz hozzájáruljon, de ettől nem tesszük függővé. A mikéntre nézve azt mondja, hogy a felirattal a felirati formától van. A képviselőház ülésének két napirendjéről kell megállapítani. A hadiparancsot és a hadügyminiszter rendeletét. A hadiparancs vonatkozásban csak a felirat helyes. A szabadelvű párt egy részének azt az álláspontja, hogy a Ház határozatát hozzon, nem fogadható el. A felirattal az a tendenciája, hogy a felelős kormány terjesztse a felség elé, minél fogva felelős kormány is kell. Ezzel felében a válság is meg lenne oldva. Csak felirattal lehet az ügyet elintézni. A felségnek a felirathoz a nemzeti jogokat el kell ismernie, s abban a nemzeti szerelmet kell magának a felségnek reparálni. A határozati forma szerinte nem fogadható el, mert a felség felelőséget nem képez, mint az ő ténykedésével reparálni nem lehet. Azt nem kellene tényképpen kimondani, hogy a szabadelvű párt elfogadja a feliratot, hanem ohajtásként adjunk kifejezést annak, hogy az egész ország együtt fog érezni. Ezzel elfogadja az elnöki előterjesztést. (Helyeslés.)

Kossuth Ferenc megjegyzi, hogy ő is ugy fejezte ki a dolgot, a mint Polonyi kívánja, s Polonyi csak félreterelte. Komjáthy szavaira reflektálva megjegyzi, hogy ő szerinte is a felségre akarja bízni, hogy az egész ország, illetve ennek képviselője egyhangúlag nyilatkozzanak meg.

Komjáthy Béla újabb hangsúlyozza, hogy arra kell törekedni, hogy az egész képviselőház együttesen legyen együtt. Mert nemcsak a párt érdekeiről van szó, hanem az ország érdekeiről (Helyeslés.) Ezért óhajtja, hogy a mikéntet most ne döntsük el és ne mondjuk ki, ha a felirati forma mellett állunk.

Kossuth Ferenc megjegyzi, hogy ő csak egy elnöki megnyitót mondott el. Ez még nem a párt ténye. A pártnak ezután kell határoznia.

Felirat, vagy határozat?

Justh Gyula: A lényegben mindenki egyetért. A korona ténye akkor, amikor a nemzeti külföldiállást megadta, olyan, hogy rajta mindenki megvárhat. E fölött tehát nem is kell vitázni. De arra fektetendő nagy súly, hogy a képviselőház egyhangú határozatot hozhasson. Talán nem lenne szerencsés dolog, ha a párt megkötne most a saját kezét arra, hogy csak felirattal fogad el. Mert hiszen nem az a lényeg, hogy felirat, vagy határozat legyen, hanem akármelyiknek a tartalma a fő dolog. Hiszen megtehettük, hogy a szabadelvű párt határozatban akar tiltakozni a hadiparancs ellen, s ez reánk nézve is elfogadható lesz. A konkrét formára nézve tehát most ne döntsünk. Ha nem küldessék ki egy bizottság, mely a forma dolgában tegyen jelentést, s a párt holnap állapítsa meg az eljárás módját. Az esetre, ha a szabadelvű párt se felirat, se határozatot nem akar, s az egyhangúságot ilyenkor abszolút nem érhetjük el, az esetben a mi állásfoglalásunk sokkalta erősebb is lehet, s erőteljesebben nyilatkozhatunk. Mert a szabadelvű pártban elterjedt a vélemény, hogy a Ház most nem határozhat el a pozitív formát. Holnap amugy is kell értekezletet tartani, mert holnap az események ezt föltétlenül szükségessé teszik és az eseményekhez képest dönthetjük el állásfoglalásunkat.

Polonyi Géza ragaszkodik a felirati formához.

Komjáthy Béla a nemzeti szuverenitás szempontjából helyesebbnek tartaná a határozatot. Azonban ez nem annyira fontos, mint az egyhangúság.

Polonyi Géza: Arra utal, hogy a szabadelvű pártban azt mondják, hogy a Ház a hadiparancs miatt nem intézhet a felséghez eliratot. Ez nem áll. A határozat platonikus olog maradna. Ellenben a feliratra a fel-

ségnek válaszolnia kell s a felirat módját adhat a felségnek arra, hogy felelősége nélkül tényleg felelős kormány mellett reparálhassa leirattal. A parlament, ha bármi is kimond s a felség ahhoz hozza nem járul, üres malaszt marad, nem szankcionálható. Szükséges, hogy a függetlenégi párt a maga álláspontját minden másról cikkezzék. Leljeszre juttassa. Az fontos mindenesetre, hogy együttesen legyen a Ház eljárása, de a végül a szabadelvű párt nem teheti egyetlen lépést sem és nem is fog tenni. Hiszen alkalmasint a szabadelvű pártban a határozati párt lesz ott többségben, s ezért lesz a szavazás. Ha a szabadelvű párt minket megkötés együttesen eljárnak, akkor mi, ha jónak látjuk, hozzájárulhatunk az együttes eljáráshoz. De most a magunk álláspontját ki kell mondani. Ki kell mondani, hogy miért látjuk össze a Házot és mit akartunk és hogyan akarjuk. De ettől azután elállhatunk, ha a szükségé felforgat. Most a határozat kimondásával adósak nem maradhatunk. (Helyeslés.)

Justh Gyula: Arra utal, hogy hiszen arról volt szó, hogy a szabadelvű pártban egyhangúság lesz. Ezért óhajtja, hogy ne kössük meg a kezünket. De ha ugy áll a dolog, mint Polonyi mondja, nem zárkozik el a köztünk levő egyetértés nézve megvan az elnöki enunciacióban, a másik enunciacióban benne van Tóth János indítványában. Mindkettőnek elfogadását kéri.

Erőssy Béla: Szükséges hogy az elnöki enunciació mellett határozati javaslat fogadjassék el. Minthogy azonban az elnöki enunciacióban egy konkrét indítvány van, mely lehetséges, hogy nem válik ki, emelgöve Tóth János indítványát is fogadjuk el, mely a tendenciára nézve szabad kezlet enged. Az erőssy enunciacióban a köztünk levő egyetértés nézve megvan az elnöki enunciacióban, a másik enunciacióban benne van Tóth János indítványában. Mindkettőnek elfogadását kéri.

Polonyi Géza: Magyarán, hogy az elnöki enunciacióban benne van minden. A hadiparancs vonatkozásban felirat szerkesztés, a nemzeti jogok védelme nézve pedig külön eljárás alkalmazandó. Emelgöve az elnöki enunciació teljesen kielégítő. (Helyeslés.)

A pártértekezlet erre egyhangúlag helyesléssel elfogadja Kossuth Ferenc elnöki enunciacióját és azt parthatározattá emeli.

mi mit tesszünk. Lehetetlen most szót emelni, hogy határozatot hozunk. A határozat nem lehet más, mint az, hogy feliratban tiltakozzon a parlament. (Elnök felkiáltások: Elfogadjuk az elnök indítványát.)

Kossuth: Ismétli, hogy ő indítványt nem tett. Ez csak enunciació. Ezt elfogadjátja a párt, de emellett Tóth János határozati javaslatát is elfogadjátja.

Justh Gyula: Valami lényeges differencia nincs köztünk. Egyezkedünk arra, hogy most köztünk együttes eljárást állapodjunk meg. A maga indítványát visszavonja és indítványozza, hogy az elnöki enunciació egyhangúlag fogadjassék el. (Zajos eljövés.)

Bécs Mihály: Elfogadja az elnöki enunciaciót. Önmagát veszi Justh Gyula indítványát, járulunk hozzá az elnöki enunciacióhoz, melyben ki van mondva, hogy a Ház feliratot intézzen a koronához.

Erőssy Béla: Szükséges hogy az elnöki enunciació mellett határozati javaslat fogadjassék el. Minthogy azonban az elnöki enunciacióban egy konkrét indítvány van, mely lehetséges, hogy nem válik ki, emelgöve Tóth János indítványát is fogadjuk el, mely a tendenciára nézve szabad kezlet enged. Az erőssy enunciacióban a köztünk levő egyetértés nézve megvan az elnöki enunciacióban, a másik enunciacióban benne van Tóth János indítványában. Mindkettőnek elfogadását kéri.

Polonyi Géza: Magyarán, hogy az elnöki enunciacióban benne van minden. A hadiparancs vonatkozásban felirat szerkesztés, a nemzeti jogok védelme nézve pedig külön eljárás alkalmazandó. Emelgöve az elnöki enunciació teljesen kielégítő. (Helyeslés.)

A pártértekezlet erre egyhangúlag helyesléssel elfogadja Kossuth Ferenc elnöki enunciacióját és azt parthatározattá emeli.

Mi a teendő?

Tóth János a maga indítványát magyarázza. Kérészi kell az egész törvényhozás együttes elhatározatát. Hatha holnap egy olyan határozati javaslat állunk szemben, mely minket kielégít, hat nem fogadjuk el? Ezért nem kell hozzá látnunk magunkat a felirat formájához. Ebből a szempontból kéri az ő indítványának az elfogadását is, mert az a mielőttben az elnök enunciaciójával.

Erőssy Béla nem tartja kongruensnek a Tóth indítványt az elnökével. Az elnök határozatát a felirati formát mondja ki elfogadhatónak. A Tóth pedig megjelölő formáról szól. Világos, hogy a szabadelvű párt határozati pártot a becsi akaratot várja, s ez okból az ő határozata minket nem elégít ki. Ha mi most nem a felirat mellett fogadjuk direkt állást, megöröszöljük a határozati pártot a szabadelvű pártban és győztük a felirati pártot. A nemzeti jogok védelme szempontjából erősebb az a párt, mely a feliratot akarja.

Tóth János: Nehogy neki imputálhassa valaki, hogy ő a felirati pártot győztük akarja, visszavonja indítványát. (Helyeslés.)

Erőssy Béla kijelenti, hogy nem tette fel soha Tóth Jánosról, hogy ő a szabadelvű párt határozati pártot akarja erősitni.

Erőssy Béla: Miniat a párt kimondta, hogy felirattal akar élni, a párt ezt a feliratot készítése is el és ezt kell ajánlani a Háznak. Mert hát ha a szabadelvű párt nem is kiold ki bizottságot a felirat szerkesztésére. Ha a párt számít is arra, hogy a többi pártokkal együttesen járhat el, el kell készülnie arra is, hogy nem lesz egyetértő megállapodás. Szükséges, hogy a párt állásfoglalása benne legyen a Ház naplójában. Intézkedni kell, hogy a felirat elkészítésével. (Helyeslés.)

Polonyi Géza: Barta indítványát időelőltinek tartja. Meg kell várni szabadelvű párt állásfoglalását.

Verian Andre azt tartja, hogy azt a remény, hogy a Ház egyöntetűen járjon el; nem adhatjuk fel, nem volna tehát helyes, ha mi most már felelőt készítenénk. De az helyes, hogy kimondassék, hogy ha a szabadelvű párt holnap szintén felirat mellett nyilatkozik, a párt kiküldendő bizottsága érintkezhetik a szabadelvű párt bizottságával.

Benedek János: Az óvatosság szempontjából szükségesnek tartja, hogy a felirat készen legyen. (Közbejöttások: Holnap értekezletet lesz, akkor beszélünk arról.)

Papp Elek: A mai határozatunk akkor lesz impozáns, ha minden taktikától eltekintve világos és egyenes. Én személyesen mondjuk ki határozatunk az elnök enunciacióját. Holnap határozhatunk a felirat tárgyában.

Sebes Dénes: Minthogy a Kossuth enunciaciójában benne van minden, mellőzni kéri a Barta indítványát. (Helyeslés.)

Az értekezlet mellőzi Barta indítványát, s egyúttal abban állapodik meg, hogy a párt holnap délután 6 órákor értekezletet tart.

A szociálisták ügye.

Kossuth Ferenc elnök bejelenti, hogy a szociálisták részéről nagyszámú átirat érkezett a párthoz, melyek azt követelik, hogy a párt az obstrukciót addig folytassa, míg az általános, titkos, községenkénti választás jog törvénybe ígatasára nem vállalkozik a többség és a kormány. A szociálista párt vezetősége fölkerzte, hogy ezt a pártértekezlet elé terjesztse, amit meg is ígért, emelgöve azt meg is teszi, s kéri erre nézve a párt határozatát.

tekeztet tartassék. (Helyeslés.) Egyben azonban, bár a szociálisták kérelméről rokonoszev, tiltakozik az ellen az eles és tanadó hang ellen, melyet a szociálisták a függetlenégi párt ellen használnak már ártukban is. Es tiltakozik az ellen, hogy a szociálisták be sem váru a pártnak e kérdésben hozandó határozatát, elenségnék deklarálják a függetlenégi pártot egy gyűlésükön hozott határozatukban.

Polonyi Géza, Justh Gyula és Szatmári Mór felszólalásában hozzájárulnak Benedek indítványához s kifejtik, hogy a függetlenégi párt programjának egyik sarkalatos pontja volt az általános választási jog és a titkos községenkénti választás már akkor, mikor Magyarországon még nem is volt szociálista párt.

A párt elfogadva Benedek indítványát, kimondja, hogy a szociálisták átiratának tárgyalására külön ad hoc értekezletet fog tartani.

Folyó ügyek.

Szamos kerületi függetlenégi pártja üdvözlőleveli közléseket küldött a pártnak s fölkeri, hogy a nemzeti jogok ügyében folytassa a küzdelmét.

Bizonny Ákos bejelenti, hogy visszalép a pártban. Önmagát veszik tudomásul.

Ezután külföldiek fölvetették a következőket: dr. Hidy Attila ügyvéd Budapest, dr. Zachár Kálmán ügyvéd Gödöllő, Purjesz Lajos hírlapíró Budapest, dr. Papp László ügyvéd Budapest, Honoldy Gyula és Meszáros István Búdszentimre, Vereh Annyai Reklamas, Sipos Imre ref. lelkész Békéscsaba.

Ezzel az értekezlet d. n. 6 órákor véget ért.

Fordulat előtt?

— Khuen megjött. —

Khuen hazajött és mindenki azt várja, hogy mit hozott magával Bécsből. O maga titokban tartja és csak holnap délelőtt fog kitudódni a szabadelvű párt értekezletén, hogy mi esoda reparációt tartottak alkalmasnak és elegendőnek odafünn a császárvárosban azért a végig sértő indutúsert, amely a chlopyi hadiparancsra el bennünket. És oldó, hogy szerlebomlik-e az »egységessé« párt, vagy vállalja azt, amivel Khuen jött.

Csak annyi bizonyos, hogy: kiáltvány nincs — azt Héderváry nem tudta keresztülvinni, hogy ő felsége a nemzethez forduljon saját békítő szavával, hanem deklaráció lesz. Az a kérdés első sorban, hogy kinek a deklarációja. Mert — a mint azt lapunk más helyen bővebben kifejtjük — ha Khuen-Héderváry nélan a maga nevében tenné azt a holnapi nyilatkozatot, az reparáció gyánat éppoly kevéssé jöhetne számba, mint amennyire nem volt az a kövön nyomott ludósítói, amelyről a Vaterland ma megjegyzi, hogy azért volt olyan siránkozó, mert fölhatalmazás nélkül Héderváry tettele közzé. Másról tehát komolyan szó sem lehet, mint arról, hogy ő felsége nevében nyilatkozzék.

Khuen audienciái.

Bécs, szept. 22.

Az osztrák-németek örömmámorban usznak, elükön a keresztény-szociálista Liechtenstein herceggel és Lueger Károlylyal frakkosan, imcepi hangulatban elhatározták, hogy hódoló fölirattal üdvözlök a királyi chlopyi hadiparancsát. — Khuen-Héderváry Károly gróf magyar miniszterelnök pedig leverten, megörve utazott vissza ma délután Budapestre s egy szóval sem meri elárulni bécsi utjának eredményét.

A rendszerint közlekeny ideiglenes kabinet-elnök mélyeségen begombolkozott, Thallóczy Lajos közös pénzügyminiszteri osztály-főnökkel, néhai Kállay Beni meghitt emberével és Láng Lajos kereskedelmi miniszterrel hajtattott ki a pályaudvarra. Előzőleg is csak annyi jutott a nyilvánosság elé, hogy Khuen-Héderváry ma

a miniszterelnök bécsi utjának eredményét szigorúan titokban tartják. Fenntartja magának a miniszterelnök, hogy az első közlést arról holnap, a szabadelvű párt értekezletén tegye meg.

Előzőleg is csak annyi jutott a nyilvánosság elé, hogy Khuen-Héderváry ma

reggel Thallóczy és Láng társaságában reggelizett egy bélvárosi kávéházban. Innen Láng Lajos a Matschacherhof-ba ment Szögyény-Marich László berlini nagykövettük szállására. Közél fél óráig tanácskozott vele s aztán azzal hűszorított föl, hogy később a magyar miniszteriumban találkoznak.

A felség előtt ma ismét Körber osztrák miniszterelnök jelent meg legelőbb s összehasonlíthatatlanul hosszabb ideig tanácskozott a királlyal, mint a magyar miniszterelnök. Negyedtizenkettőkor fordult be a kocsija a Burg udvarára s tíz perczet mutatót az óra egy után, amikor Körber örömtől sugárzó, ragyogó arccal lejtött az uralkodótól s kocsiját elhúdvó, gyalog ment vissza a hivatalába. Goluchovszky külügyminisztert itt hosszabb ideig hallgatta meg a király.

Khuen-Héderváry pedig mindössze tízenöt perczig maradt fünn a király termeiben. Ha ebből leszámítjuk azt az öt-hat perczet, a mit a bejelentés vesz igénybe, konstátíthatjuk, hogy a miniszterelnök a mai első audiencián szinte szóhoz sem jut-hatott.

Dél fél állami sürgönyt hoztak gróf Khuen-Héderváry-nak. A miniszterelnök a sürgönyt a kapu alatt, a hol a sürgönyhordó érte éppen, felbontotta, de mert sifirozott távirat volt, nem olvashatta el. Marsovszky udvari fogalmazónak adta át s csak délután intézte el.

Délután három órákor — s nem mint a felhívatalosok jelentik, négy órákor — járult esodszor a korona elé Khuen-Héderváry. Ez az audiencia, a mely nyilván a döntő volt, már hosszabb ideig tartott. Khuen-Héderváry mintegy fél óra hosszat volt a korona előtt.

Azután a miniszterelnök visszatért a Bankgasschra s a kérdéshódószokre kénytelen volt kifejteni, hogy mit sem közölhet. Eljárásnak sorát titokban tartja, s csak a szabadelvű párt holnap reggeli értekezletén fogja a nyilvánosság elé vetheti.

Daczára gróf Khuen-Héderváry halgatásának a hozzá közel állók, azok a kik tevékenesedtek eddig is számpátiával kísérték azt hiszik, hogy a miniszterelnök nem minden reparáció nélkül jött haza a magyar fővárosból. Ő maga mondotta tegnap, reméli, hogy re bene gesta térhet vissza s fölker ebből akarnának arra következtetni, hogy azok a hírek, a melyek utjának eredményéről ma este a szabadelvű pártban érkezték s a melyek azt mondják, hogy a miniszterelnök nem egészen hiába járt a császárvárosban, közel járnak a valósághoz.

Osztrák világitásban.

Viszont azonban egy a bécsi udvari körökhez közel álló személyiség, a ki a politika vezetésében maga is aktív szerepet vesz, tudósítónknak, a kinek alkalma volt vele Körber mai audienciája után beszélgetni, a következőkben jelenzi az osztrák politikai körök véleményét:

A chlopyi hadiparancs miatt fölmerült legújabb politikai konfliktusban az osztrák álláspont győzött. Az osztrák álláspontnak kellett győznie, mert ez az álláspont felel meg a monarchia, az összmagyarországi érdekeknek, a melybe a magyar érdekek bele kell illeszkedniük.

Gróf Khuen-Héderváry, a mikor belátta, hogy a királytól manifesztumot nem kaphat, beerte egy nyilatkozattal is, a melyet a király nevében akar Budapestre szombaton mutattatni már be a koronának. A király a nyilatkozatot Körber osztrák miniszterelnöknek adta át s Körber alaposan megváltoztatta.

A nagyhatalmak, Vilmos császár és Edvárd király valóságilag könyeket halatnak — mondotta tudósítónknak ez az államférfi — azokra a hírekre, a melyekkel kénytelenek voltak megvallani, hogy a magyarok a hadsereg egységének megbontását politikai célul tűzték ki maguknak. Rajuk is, de a monarchiában döntő erejű osztrák közvéleményre is roppant fel-emelő hatással volt a chlopyi hadiparancs.

A magyarok pedig most az kívánták, hogy az uralkodó ezeket a jól megfontolt és súlylyal hangzó kijelentéseket vonja vissza. Körber doktor ezt nem engedhette meg. Fel kellett, hogy világitassa a királyt arra, minő vezetés következményekkel jár a visszaszívás Ausztriában s a külföldön hátrányos és kellemetlen lehet, bármennyire hangsúlyozta is a magyar miniszterelnök, hogy megfelelő nyilatkozat nélkül nem képes a szabadelvű pártot együtt tartani.

Ezt a szempontot kellett az osztrák kormányt gróf Khuen és a magyarok kívánságával szemben diadalra vinnie. Körber doktor tehát alaposan megváltoztatta gróf Khuen nyilatkozat-tervezetét. Kihúzott belőle minden olyan kijelentést, a mi ideát Ausztriában s a monarchiára a külföldön hátrányos és kellemetlen lehet, bármennyire hangsúlyozta is a magyar miniszterelnök, hogy megfelelő nyilatkozat nélkül nem képes a szabadelvű pártot együtt tartani.

Ezt a szempontot kellett az osztrák kormányt gróf Khuen és a magyarok kívánságával szemben diadalra vinnie. Körber doktor tehát alaposan megváltoztatta gróf Khuen nyilatkozat-tervezetét. Kihúzott belőle minden olyan kijelentést, a mi ideát Ausztriában s a monarchiára a külföldön hátrányos és kellemetlen lehet, bármennyire hangsúlyozta is a magyar miniszterelnök, hogy megfelelő nyilatkozat nélkül nem képes a szabadelvű pártot együtt tartani.

Ezt a szempontot kellett az osztrák kormányt gróf Khuen és a magyarok kívánságával szemben diadalra vinnie. Körber doktor tehát alaposan megváltoztatta gróf Khuen nyilatkozat-tervezetét. Kihúzott belőle minden olyan kijelentést, a mi ideát Ausztriában s a monarchiára a külföldön hátrányos és kellemetlen lehet, bármennyire hangsúlyozta is a magyar miniszterelnök, hogy megfelelő nyilatkozat nélkül nem képes a szabadelvű pártot együtt tartani.

No de Héderváry szabadelvű A párt, m át érte, a a korona, szerzetesülly tyár és m maradhat látható volt Kálmán t való erejt lenzékli lu első feladés lehet len, talán kozat, a fog tenni, egykori párt ellene csak meg feladatai parlament és a lil ragaszkod a kezébe szorépet.

A magyar ügy Ferency duna meg vanhanhoss sereg leg házta. A símus a irányban szabad la az ország ma áll a tes, a vez a királyi zódése, le zatala a harcokész tona emlt igr van, e ezer nyet a k. Egyébkén legényesg anyanyel.

A király magyarok nekik nem pen nem esek, a szláv vez dőben nem dik felség magyarokat nem érint.

Ha mi s megakad mólis foly. Az edék anyagi en gyöngüti jutalek lá ugyan, mai tény ves azokl amelyek

— Az E

— Az E

— Az E

— Az E

— Az E

— Az E

— Az E

— Az E

— Az E

— Az E

— Az E

— Az E

